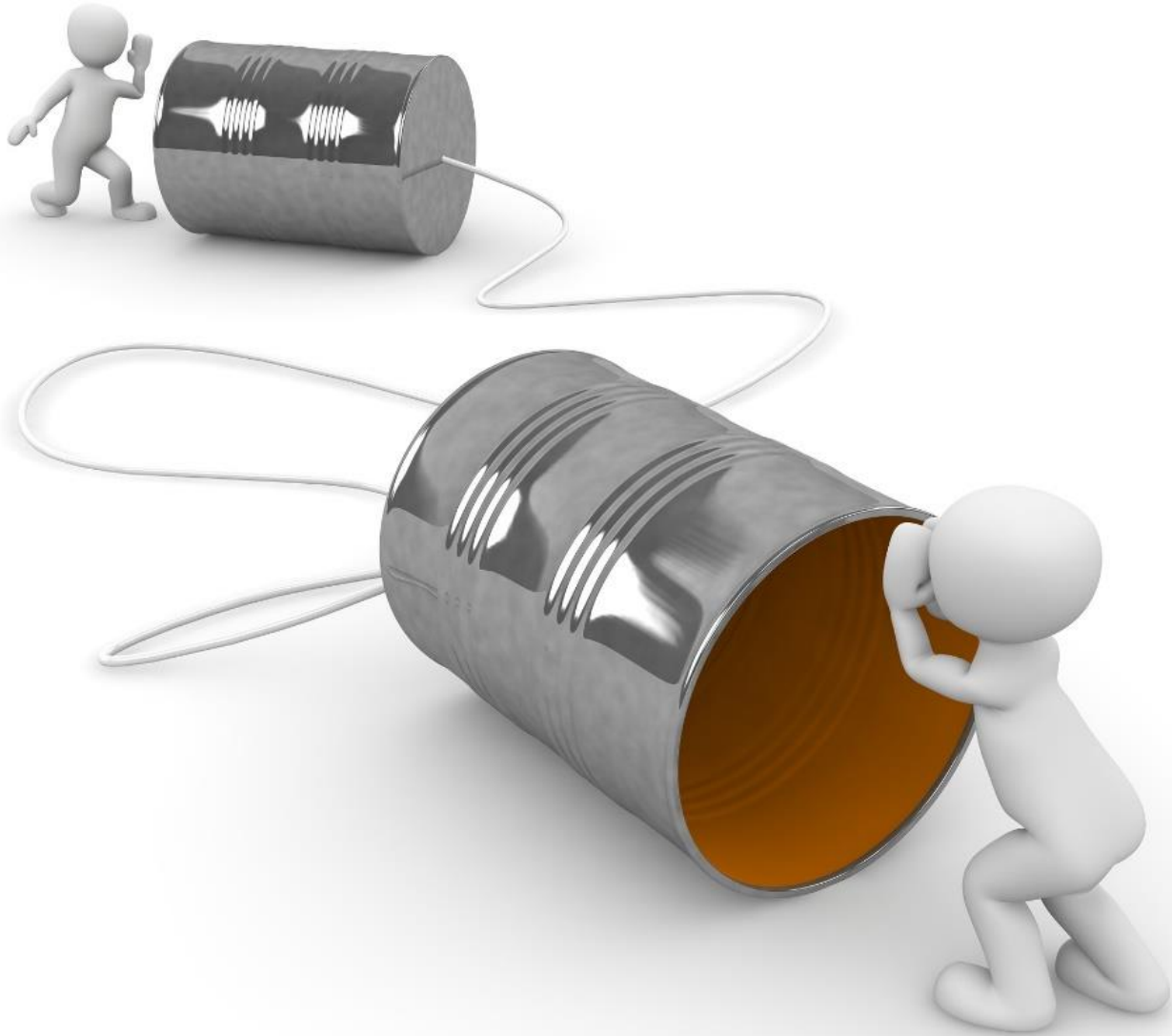

Hvorfor snakker de ikke mitt språk?

Nils-Øivind Offernes
Psykologspesialist

Avdeling for nevrohabilitering

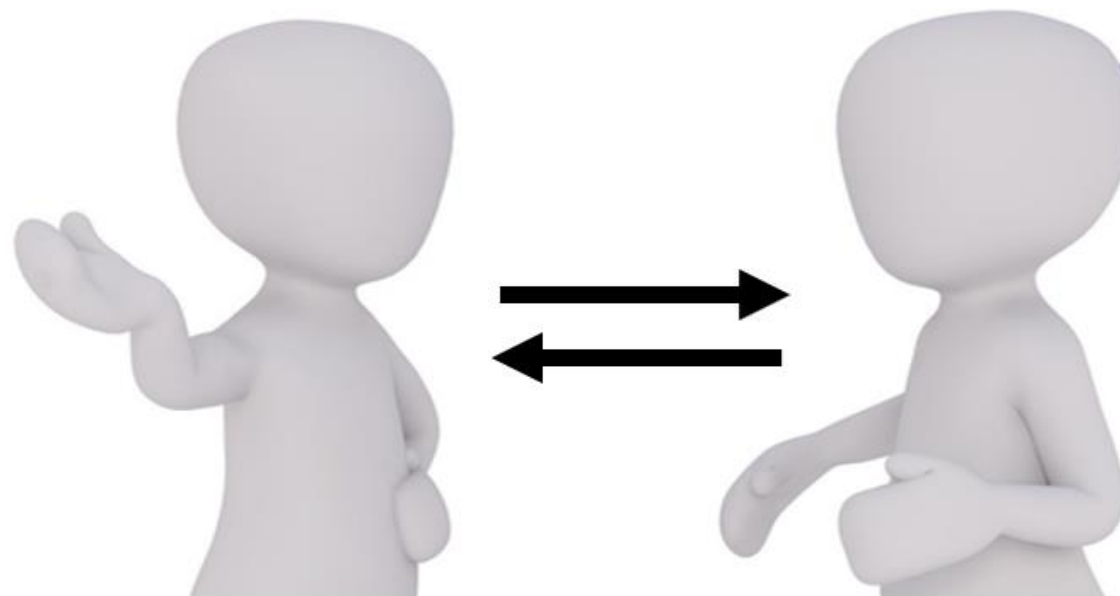
Utvidet støtte til personer med komplekse utfordringer

Når hovedpersonen

1. er avhengig av at kommunikasjonspartnere har spesiell opplæring, og
2. ikke selv klarer å formidle til kommunikasjonspartnere hvilke hensyn de må ta for å være en «god nok» kommunikasjonspartner

... da går ikke språkutviklingen av seg selv!

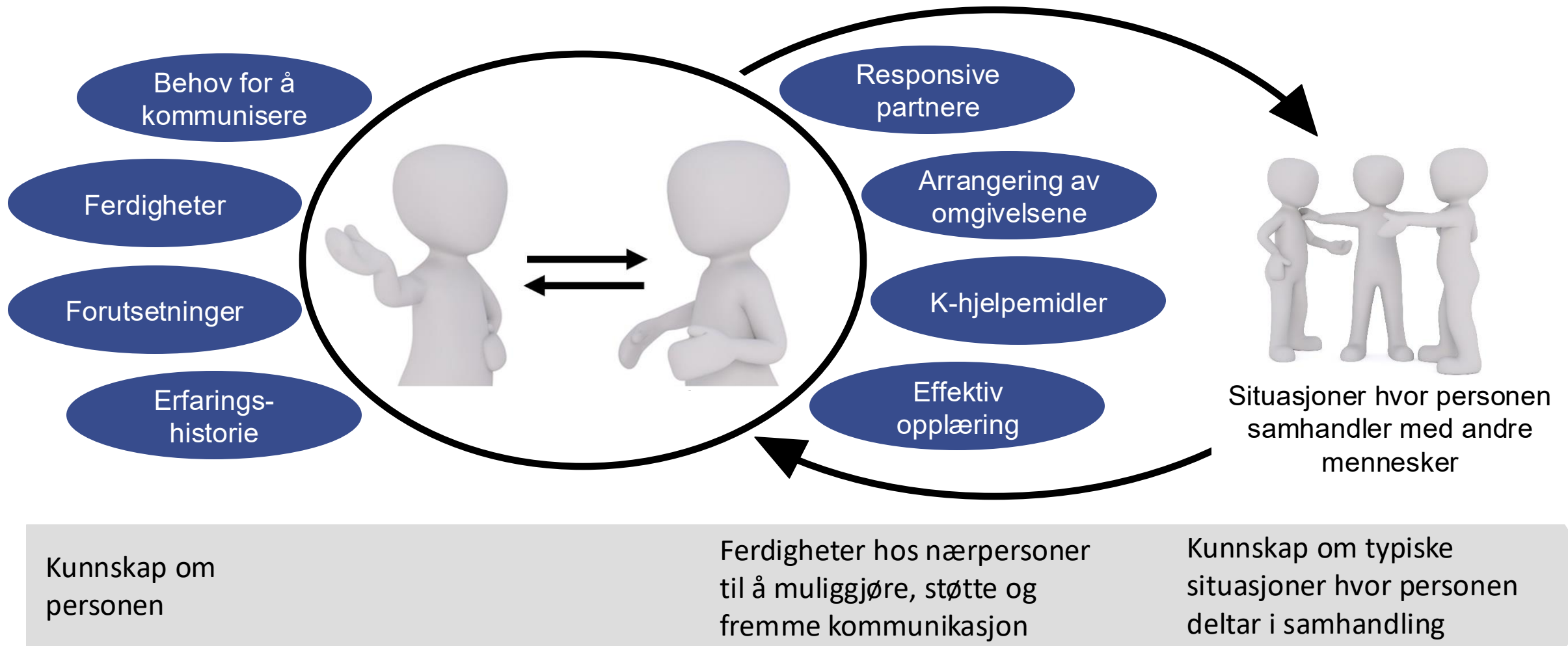
Hvordan kan vi hjelpe disse personene med å utvikle og opprettholde sin kommunikasjon?

Naturlige betingelser
(støtte ikke nødvendig)

Kommunikasjonspartnere
trenger støtte

Hva kreves for at personen skal utvikle sin kommunikasjon?

... men hvem skal
ta denne jobben?

Hvordan ser det miljøterapeutiske systemet ut?

Relasjon og kompetanse

Planlegging, tilrettelegging og oppfølging

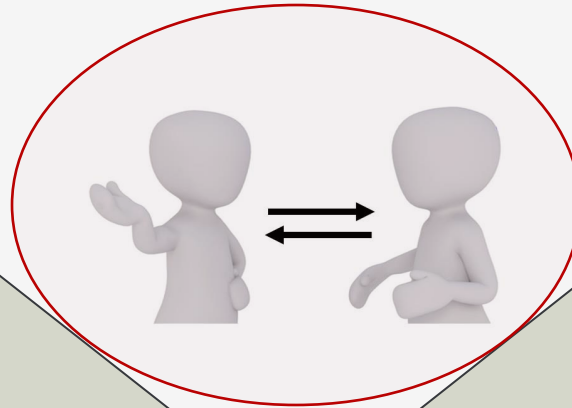

Nærpersoner

Ledelse

Arbeidsprosess

Struktur

Samarbeid om å følge prinsipper, regler og rutiner

Tilpasning av miljø og organisasjon for å fremme ønsket praksis

Jo mer avhengig hovedpersonen er av at kommunikasjonspartnerne har «spesialkompetanse» – desto mer ligner arbeid med språkmiljø på miljøarbeid.

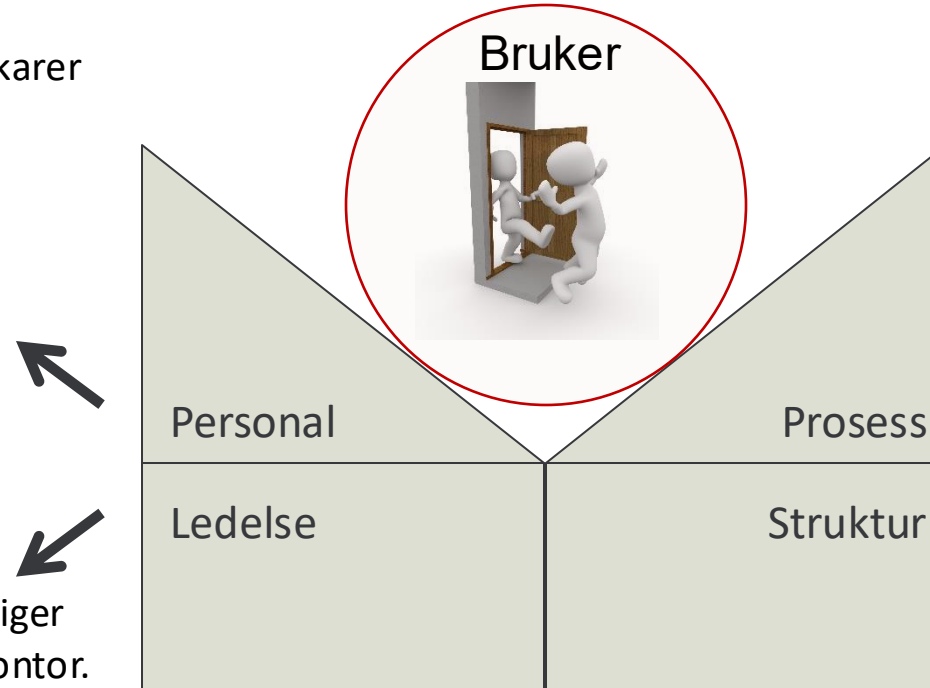
Kontekst

Muligheter og begrensninger som ligger i nærmiljø og rammebetingelser

Et «system» et sted i Norge

- En treårig fagansvarlig uten erfaring med miljøarbeid.
- Mange sykmeldinger og vikarer leies inn fra vikarbyrå.
- Fagansvarlig sin autoritet utfordres av vikarer.

- Leder har ansvar for to boliger og sitter ofte på hjemmekontor.
- Leder bruker mye tid på innleie av vikarer og rekruttering.
- Leder delegerer oppfølgingen av arbeidet med tiltakene til tjenesteansvarlig.

- Det er ingen definerte tjenestestandarder og lite felles praksis på tvers av vaktlag - mange individuelle løsninger.
- Det er uklare prosedyrer for opplæring og veiledning.

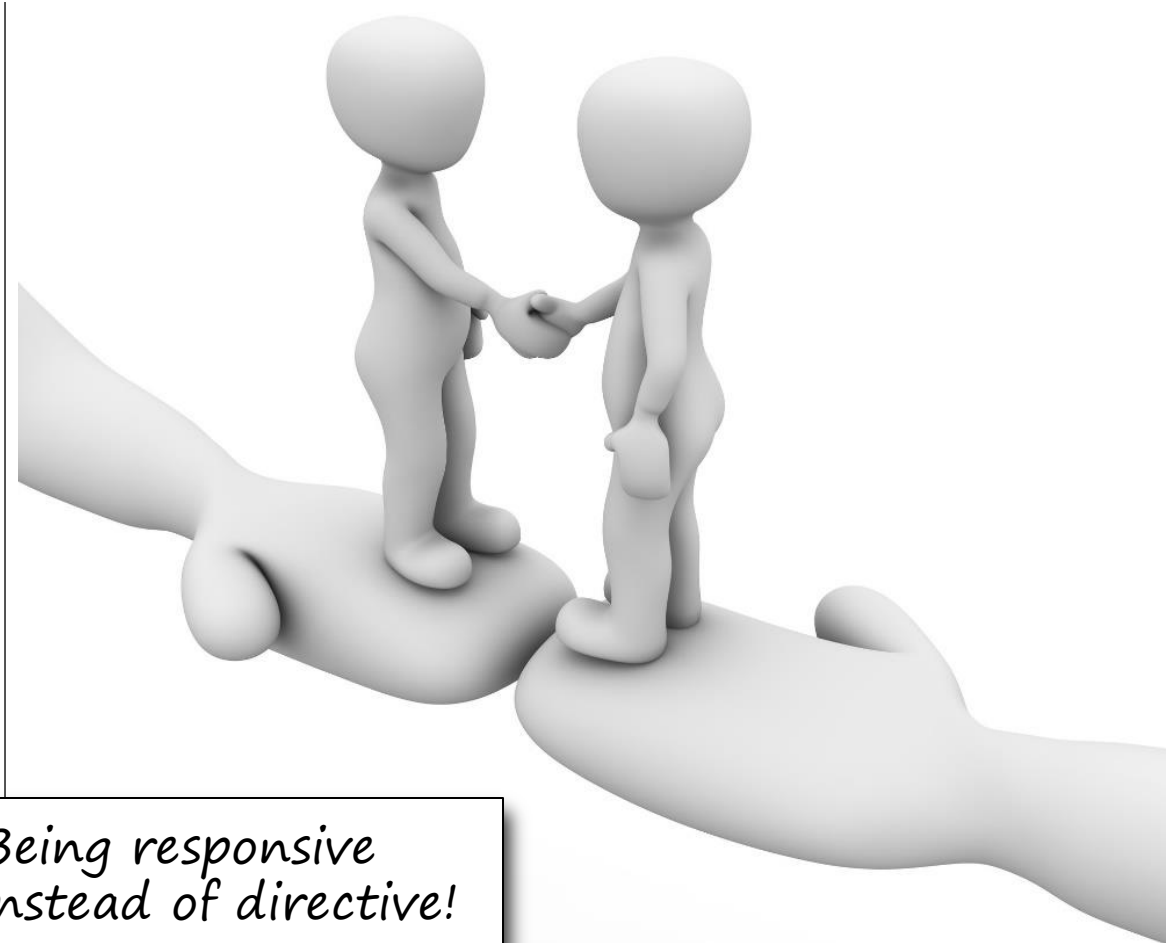
- ➔ • Tre vaktlag med felles møte på to timer ved hvert vaktbytte. Ingen jobber på tvers av vaktlag, bortsett fra enkelte ringevikarer.
- Tjenesteansvarlig er på ett vaktlag og har ikke tid til å observere eller veilede de andre vaktlagene.

Hva kan vi forvente at dette «systemet» klarer å levere av miljøterapeutiske tiltak?

Hvor kan man starte?

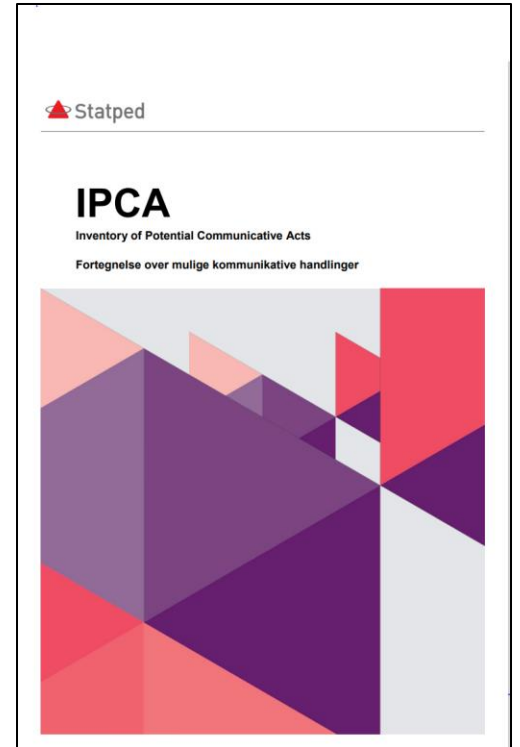
Hvor kan man starte?

Hvor kan man starte?

1. Sosiale konvensjoner
2. Få oppmerksomhet
3. Avvise/protestere
4. Be om en ting
5. Be om en handling
6. Be om informasjon
7. Kommentere
8. Foreta valg
9. Svare
10. Imitere

Det er ønskelig å benytte verktøy som involverer nærpåsoner i beskrivelsen av hvordan hovedpersonen kommuniserer i hverdagen!

(Sigafos, Arthur-Kelly og Butterfield 2006).
(Norsk versjon ved Svein Lillestølen, Statped).

Hvor kan man starte?

Dette er en arbeidsprosess over tid
– gjerne forankret i et årshjul.

Hvor kan man starte?

For å få en oversikt over hvilke aktiviteter kan man gjøre en registrering av aktivitet, for eksempel daglige registreringer i en uke.

Tid	Aktivitet
07.00 – 07.15	Morgenstell
07.15 – 07.30	
07.30 – 07.45	Frokost
07.45 – 08.00	
08.00 – 08.15	Se «frokost-TV»
08.15 – 08.30	
08.30 – 08.45	
08.45 – 09.00	
09.00 – 09.15	
09.15 – 09.30	
09.30 – 09.45	
09.45 – 10.00	
10.00 – 10.15	
10.15 – 10.30	
10.30 – 10.45	
10.45 – 11.00	
11.00 – 11.15	
11.15 – 11.30	
11.30 – 11.45	
11.45 – 12.00	
12.00 – 12.15	
12.15 – 12.30	
12.30 – 12.45	
12.45 – 13.00	
13.00 – 13.15	
13.15 – 13.30	
13.30 – 13.45	
13.45 – 14.00	
14.00 – 14.15	
14.15 – 14.30	
14.30 – 14.45	
14.45 – 15.00	
15.00 – 15.15	
15.15 – 15.30	
15.30 – 15.45	
15.45 – 16.00	
16.00 – 16.15	
16.15 – 16.30	
16.30 – 16.45	
16.45 – 17.00	
17.00 – 17.15	
17.15 – 17.30	
17.30 – 17.45	
17.45 – 18.00	
18.00 – 18.15	
18.15 – 18.30	
18.30 – 18.45	
18.45 – 19.00	
19.00 – 19.15	
19.15 – 19.30	
19.30 – 19.45	
19.45 – 20.00	
20.00 – 20.15	
20.15 – 20.30	
20.30 – 20.45	
20.45 – 21.00	
21.00 – 21.15	
21.15 – 21.30	
21.30 – 21.45	
21.45 – 22.00	
22.00 – 22.15	
22.15 – 22.30	
22.30 – 22.45	
22.45 – 23.00	
23.00 – 23.15	
23.15 – 23.30	
23.30 – 23.45	
23.45 – 00.00	

Kartleggingen gir en oversikt over

- Hvilke aktiviteter (type)
- Hvor mange aktiviteter (aktivitetsnivå)
- Hvor ofte enkelte aktiviteter utføres
- Når aktivitetene utføres.
- Med hvem aktiviteten utføres?

Det må gjøres en vurdering av hva som regnes som en «aktivitet».

Hvor kan man starte?

1. For hver aktivitet kan man observere og vurdere hva som kan gjøres for å fremme deltakelse og kommunikasjon.
2. Noen ganger bør man dele aktiviteter opp i delhandlinger for å få ideer til hvordan hovedpersonen får brukt flere av sine kommunikasjonsuttrykk.

Hvor kan man starte?

Handlingskjede: Lage Smoothie

Nr. Delhandlinger	
1	Kjøre til bordet på kjøkkenet
2	Skru på kjøkkenmaskin
3	Hell smoothie i kopp
4	Drikk smoothie

1. For hver aktivitet kan man observere og vurdere hva som kan gjøres for å fremme deltakelse og kommunikasjon.
2. Noen ganger bør man dele aktiviteter opp i delhandlinger for å få ideer til hvordan hovedpersonen får brukt flere av sine kommunikasjonsuttrykk.

(Beukelman og Light, 2020, s. 31)

Hvor kan man starte?

Handlingskjede: Lage Smoothie

Nr.	Delhandlinger	Veiledning
1	Kjøre til bordet på kjøkkenet	Personalet har forberedt så oppskriften ligger fremme (øyepeketavle).
2	Velge ingredienser	NN velger ingredienser med øyepeking.
3	Kutte ingredienser	Personalet legger ingredienser på kutteplate. NN presser ned kniven (evt. med hjelp).
4	Legg ingredienser i bollen	NN velger i hvilken rekkefølge ingrediensene skal i bollen.
5	Skru på kjøkkenmaskin	Når NN presser ned bryteren kjører kjøkkenmaskinen.
6	Hell smoothie i kopp	Personalet heller litt smoothie i en mindre mugge som settes på brettet på rullestolen. NN tar initiativ til når personalet skal helle smoothie i koppen.
7	Drikk smoothie	NN drikker selvstendig

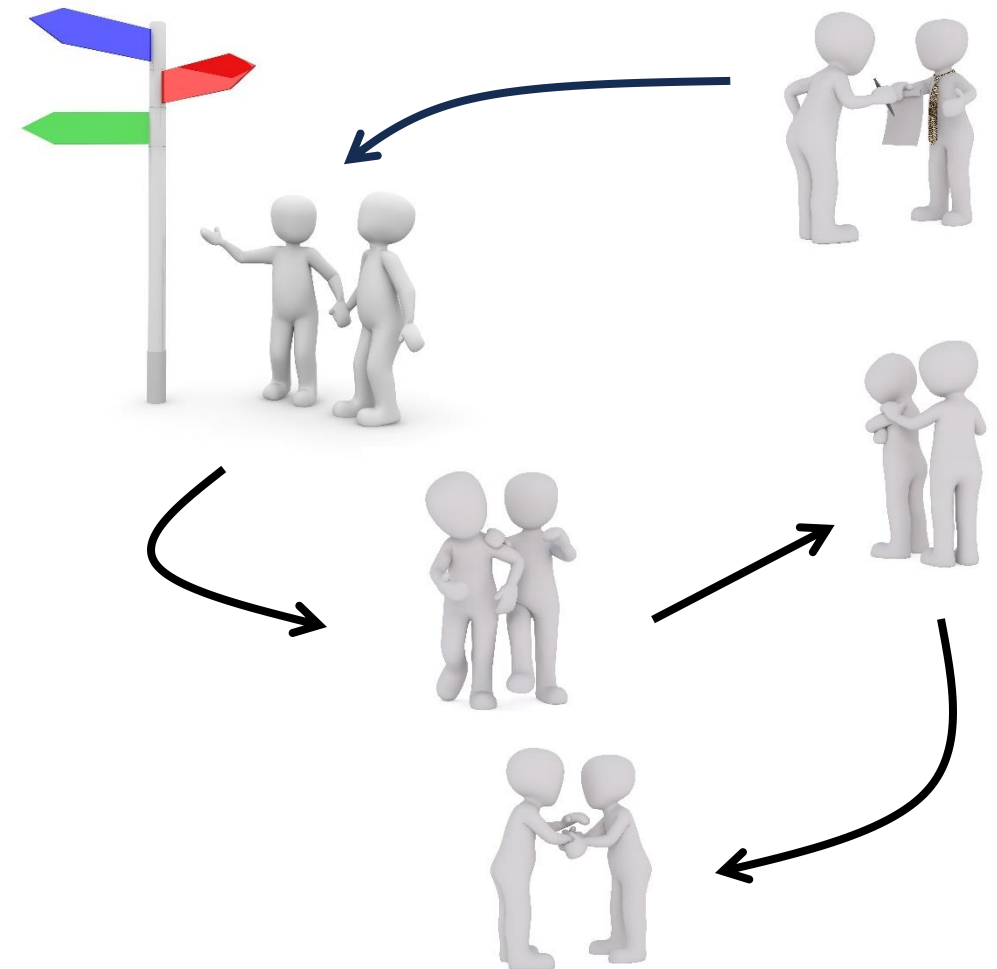
1. For hver aktivitet kan man observere og vurdere hva som kan gjøres for å fremme deltakelse og kommunikasjon.
2. Noen ganger bør man dele aktiviteter opp i delhandlinger for å få ideer til hvordan hovedpersonen får brukt flere av sine kommunikasjonsuttrykk.

Hva har hovedpersonen behov for å kommunisere?

Er viktige kommunikasjonsbehov ivaretatt?

(Beukelman og Light, 2020, s. 31)

Hvor kan man starte?

IPCA: Verifikasjonstest – lag avgrensede forsøk

Utarbeid avgrensede forsøk hvor det skapes situasjoner hvor personen har behov for å benytte kommunikasjonsuttrykket.

Kommunikativ funksjon	Aktivitet	Mulighet til å bruke ferdighet	Ønsket respons fra hovedperson
Hilse på andre			
Si «ha det» til andre			
Respondere på eget navn			

Slike forsøk kan være et godt utgangspunkt for å lære nærpersoneer en mer systematisk praksis!

Implementering av miljøterapeutiske tiltak er «**sosial ingeniørkunst**»!

“Every system is perfectly designed to get the result that it does.”

(Dr. W. Edwards Deming)

Implementering av miljøterapeutiske tiltak er «**sosial ingeniørkunst**»!

Vi må ta konsekvensen av dette og legge mye større vekt på hvordan vi tilpasser rammer og setter personalgruppen i stand til å levere det «skreddersydde miljøet» som brukeren har behov for.

Ledere og vernepleiere er tenkt å være de sentrale **endringsagentene** for å forme den ønskede atferden i personalgruppen. Kanskje det er behov for rette et større fokus på hvordan de skal klare denne oppgaven?

Lykke til med arbeidet for å
fremme personers muligheter
for kommunikasjon!

Nils-Øivind Offernes
niloff@ous-hf.no